

Az erdész-vadász képzés helyzete, jellemző adatai

A szakképzési rendszer átalakításával 2020. január 1-jén hatályba lépett a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény, valamint a szakképzési törvény végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet. Az új szakképzési rendszerben új szemléletű oktatást vezettek be. Az új struktúra alapelve szerint az iskolai rendszer feladata, hogy széles ágazati szakmai alaptudást és a foglalkoztatók által elvárt kompetenciákat adjon.

A további szakmai ismereteket a felnőttképzés, valamint a vállalati továbbképzés rendszerében lehet elsajátítani, teret engedve a valós munkaerőpiaci igényeket kielégítő rövidebb idejű képzéseknek.

Az átalakítás részeként az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) helyét a Szakmajegyzék váltja fel.

Átalakításra került az ágazati rendszer is, összesen 25 ágazati terület lett meghatározva. Ebből 19 ágazatban működik Ágazati Készségtanács (a továbbiakban: ÁKT), melyek képviselik az egyes gazdasági ágazatok gazdálkodó szervezeteinek a szakképzés tartalmi szerkezetének folyamatos fejlesztését és korszerűsítését, a munkaerőpiaci igények és a képzési kínálat összehangolását szolgáló szakmai javaslatait.

Az ÁKT feladata, hogy figyelemmel kísérje a saját ágazatát érintő szakképzési szerkezet felépítését, a gazdasági, munkaerőpiaci, technikai-technológiai folyamatokat, amelyek mentén

- szakvéleményt adnak a szakmai oktatás időtartamára,
- a képzési és kimeneti követelményekre (KKK),
- a tankönyvek és egyéb tanulmányi segédletek tartalmára,
- javaslatot tesznek a szakmajegyzék meghatározására,

OKJ szerint		Szakmajegyzék szerint (2. táblázat)		
OKJ-szám	Szakképesítés	Azonosító szám	Szakma	Szakmairány
34 623 01	Erdészeti szakmunkás	4 0821 17 01	Erdőművelő-fakitermelő	–
31 623 01	Fakitermelő			
21 623 02	Motorfűrész-kezelő			
35 623 01	Lakott-területi fakitermelő	5 0821 17 02	Erdésztechnikus	Erdőgazdálkodás
54 623 02	Erdésztechnikus			
54 625 01	Vadgazdálkodási technikus			Vadgazdálkodás

- javaslatot tesznek a szakképzés képzési rendszerének működtetésére,
- az ágazati alapoktatás szakmai tartalmának meghatározására,
- előrejelzést készítenek a szakképzés rövid és középtávú fejlesztési irányainak, céljainak tervezése, meghatározása érdekében.

Az ÁKT-k javaslata alapján a Szakmajegyzékben 174 alapszakma szerepel, melyeket ezentúl kizárólag iskolai rendszerben lehet oktatni. Az új szakképzési rendszert felmenő rendszerben vezették be, az eddigi indított képzések kifutnak.

A 2-es számú táblázat foglalja össze az OKJ-ban szerepelt, és a Szakmajegyzék szerinti erdész-vadász képzéseket.

Az erdőművelő-fakitermelő szakma a mezőgazdaság és erdészet ágazat 3 éves képzése, amely szakképzettség megszerzésével zárul. Az erdőművelő-fakitermelő olyan szakember, aki közreműködik az új erdők létrehozásában, az erdők ápolásában, nevelésében.

Önállóan képes fakitermelési munkákat végezni. Kezeli a motorfűrészeket, erőgépeket, közelítő gépeket, rakodógépeket, erdészeti felkészítő gépeket. Segít a vadgazdálkodási munkákban is. Ajánlott minden fiatal számára, aki szeret a természetben lenni, érdeklődik a növények és az állatok, valamint szívesen dolgozik gépekkel.

A képzési és kimeneti követelmény szerint a 4 0821 17 01 azonosító számú erdőművelő-fakitermelő szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR-számokat a 3. táblázat foglalja össze.

Az erdésztechnikus szakma a mezőgazdaság és erdészet ágazat 5 éves képzése, amely érettségivel és technikus szintű szakképzettség megszerzésével

AM-hez tartozó ágazatok (1. táblázat)	
OKJ szerint	Szakmajegyzék szerint
Agrár gépész	Mezőgazdaság és erdészet
Erdészet és vadgazdálkodás	
Mezőgazdaság	
Kertészet és parképítés	
Földmérés	Élelmiszeripar
Élelmiszeripar	
Környezetvédelem	
Környezetvédelem	Környezetvédelem és vízügy

FEOR-szám	FEOR megnevezése	(3. táblázat)
6211	Erdészet foglalkozású	
6212	Fakitermelő (favágó)	
8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	
9332	Erdei melléktermékgyűjtő és -hasznosító, erdeitermés-gyűjtő	
6220	Vadbefogó, vadetető, vadtakarmányozó	

sével zárul. Választható szakmairányok: erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás. Az erdésztechnikus az erdőgazdálkodás, a vadgazdálkodás és a természetvédelem területén középfokú végzettséget igénylő munkaköröket, középszintű vezetői feladatokat lát el.

Együttműködik a munkahelyi vezetőkkel, közreműködik a szakmai feladatok végrehajtásában, vállalkozók, beosztottak munkájának szervezésében, irányításában. Ajánlott minden fiatal számára, aki nem munkának, hanem hivatásnak tekinti az erdei környezetben történő feladatok ellátását, képes szerteágazó tevékenységet végezni, szeret csapatban dolgozni és középvezetői feladatokat tud ellátni.

A képzési és kimeneti követelmény szerint az 5 0821 17 02 azonosító számú erdésztechnikus szakma szakmairányaihoz rendelt legjellemzőbb FEOR-számok:

Szakmairány	FEOR-szám	FEOR megnevezése (4. táblázat)
Erdőgazdálkodás	3132	Erdő- és természetvédelmi technikus
	5255	Természetvédelmi őr
	6211	Erdészet foglalkozású
	6212	Fakitermelő (favágó)
	6220	Vadgazdálkodási foglalkozású
Vadgazdálkodás	3132	Erdő- és természetvédelmi technikus
	5255	Természetvédelmi őr
	6220	Vadgazdálkodási foglalkozású

Az új rendszerben megjelenik az ágazati alapoktatás. Ennek értelmében a szakképző iskolában a 9. évfolyamon, a technikumban a 9–10. évfolyamon tanulók széles körű mezőgazda-

ság és erdészeti ágazati alapoktatásban részesülnek, amelyet ágazati alapvizsga zár le. A konkrét szakma oktatása, az erdőművelő-fakitermelő szakképző iskolában a 10. évfolyamon, az erdésztechnikus a technikumban a 11. évfolyamon, az adott ágazat sajátosságainak megismerését követően kezdődik meg.

A Szakmajegyzékben szereplő, a szakképző iskolában szakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány államilag elismert középfokú végzettséget és szakképzettséget tanúsít és egy vagy több foglalkozás valamennyi munkakörének betöltésére képesít.

Az OKJ-tól eltérően a Szakmajegyzék már nem sorolja fel a részsakmákat, mivel azok nem tekinthetők önálló szakmáknak. Az egyes szakmák képzési és kimeneti követelményében határozható meg részsakmaként a

szakmának olyan önállóan elkülöníthető része, amely legalább egy munkakör betöltéséhez szükséges kompetenciák megszerzését teszi lehetővé. Részsakma megszerzésére irányuló

Szakma azonosító száma	Szakma megnevezése	Részsakma megnevezése	Szakmai oktatás időtartama		Digitális kompetencia keretrendszer szint	(5. táblázat) Részsakma órakerete
			Alapfokú iskolai végzettséggel	Érettségi végzettséggel		
4 0821 17 01	Erdőművelő-fakitermelő		3 év	2 év	4	
		Erdőművelő			2	240–360 óra

képzést szakképző intézmény és felnőttképző is indíthat.

A részsakma megszerzéséről kiállított szakmai bizonyítvány államilag elismert alapfokú végzettséget és szakképesítést tanúsít és legalább egy munkakör betöltésére képesít.

A Szakmajegyzékben szereplő erdész-vadász képzések esetében is került meghatározásra részsakma (lsd. 5. táblázat.).

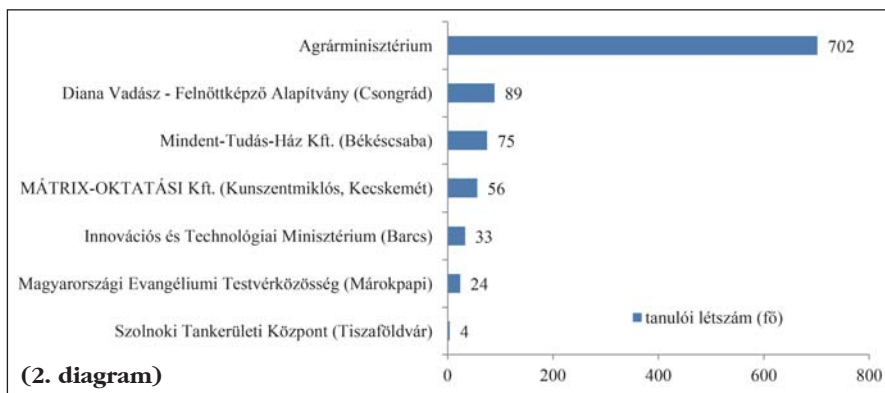
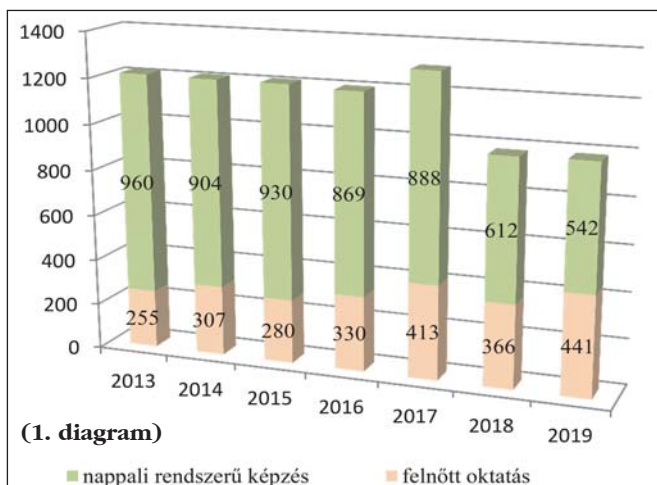
Az erdőművelő olyan szakember, aki részt vesz a csemetenevelési és maggazdálkodási munkákban. Megkülönbözteti a fő állományalkotó fajok terméseit, magjait, ismeri a különféle fajok magjának érési és gyűjtési idejét. Szaporítóanyagot gyűjt, csemetét nevel. Erdősítést, erdőtelepítést és erdőfelújítást végez, ápolja az erdősítéseket. Közreműködik az állománynevelési munkákban. Az erdőművelési munkákat az erdészben alkalmazott kézi eszközökkel végzi. Részt vesz a biotikus és abiotikus károk felszámolásában.

Iskolai rendszerű képzés

Az Oktatási Hivatal KIR-STAT adatszolgáltatásai alapján az elmúlt években a tanulói létszám az 1. diagram szerint alakult.

2019-ben (2019/2020-as tanév) az ország 13 megyéjében összesen 21 feladatellátási helyen, 983 tanulót érintve folyt erdész-vadász képzés.

Az iskolák többségében, 14 iskolában nappali rendszerű munkarendben folytak a képzések, 11 iskolában felnőttoktatás keretében is képeztek tanulókat, 7 olyan feladatellátási hely volt, ahol csak felnőttoktatásban képeztek.

A képzőhelyek közül 14 feladatellátási hely tartozik az Agrárminisztériumhoz (702 fő), ami a tanulók 71,4 %-át fedi le (2. diagram).

A képzésben részt vevők száma és szakmánkénti aránya alapján kitűnik, hogy 2019-ben az erdész-vadász szakképzések közül a diákok túlnyomó többsége, közel háromnegyede technikusként tanult (lsd. 3. diagram).

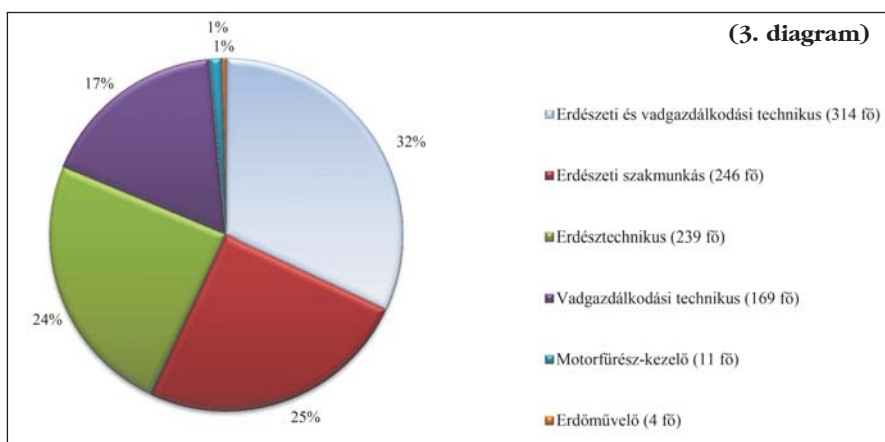
Felntőttképzés

Az OKJ szakmáinak oktatására és vizsgáztatására elfogadott programokat, valamint a képzésre és vizsgáztatásra kiadott engedélyek alapján jogosult intézményeket, szervezeteket a Pest Megyei Kormányhivatal Minerva Egységes

Rendszerében tartják nyilván. A lekért adatok alapján az elmúlt 10 évben tanfolyami rendszerű erdészeti felntőttképzést a 6. táblázat foglalja össze

A szakképzési rendszer átalakításával párhuzamosan a felntőttképzési rendszer több lépcsőben történő megújítása is zajlik.

Szakmai képzésnek nevezzük az alapvetően felntőttképzési jogviszony keretében elvégezhető, szakmai oktatásra épülő, vagy alapszakmaként nem elérhető, de munkakör betöltésére feljogosító, munkatevékenység végzésére felkészítő képzéseket. A felntőttképzésben szakmai képzés keretében megszerezhető szakképzések köre az új szakképzési rendszerben nem került jogszabályban rögzí-

tésre. Szakmai képzés a szakképzésért felelős miniszter által nyilvántartásba vett programkövetelmény alapján indítható, szakmai képzést szakképző intézmény és felntőttképző is szervezhet. A programkövetelmények tartalma, vizsgaleírása biztos alapot ad mind a szakképző intézményeknek, mind a felntőttképzőknek saját képzési programjuk kidolgozásához.

A felntőttképzési tevékenység tehát így dinamikusabbá, rugalmasabbá válik, hiszen amennyiben igény jelentkezik a munkaerőpiacon a programkövetelmények nyilvántartásba vételével folytatható szakmai képzésre, programkövetelményre, annak módosítására és törlésére bárki javaslatot tehet.

A nyilvántartásba vett programkövetelménnyel rendelkező szakképesítések esetében, ha a szakmai képzés végén a képzésben részt vevő akkreditált vizsgaközpontban képesítő vizsgát tesz, államilag elismert, szakképesítést tanúsító képesítő bizonyítványt szerez, és ezzel eleget tesz az egyes szakmák gyakorlásához jogszabályban előírt képesítési követelményeknek.

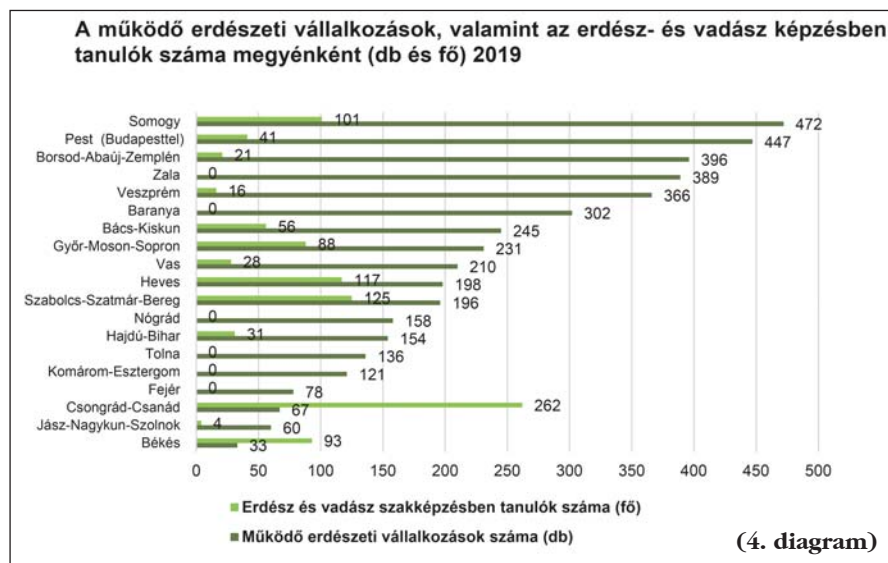
A felntőttképzés keretében oktatható szakképzések körében az alábbi erdőgazdálkodási képzések programkövetelményeit vette nyilvántartásba a szakképzésért felelős miniszter (a nyilvántartás utolsó, 2021. január 8-ai állapota szerint, lsd. 7. táblázat).

A *fakitermelő* szakképesítéssel rendelkező szakember az állami és a magánerdőkben az erdőgazdálkodáshoz sorolható, fakitermelési munkákhoz kapcsolódó gyakorlati feladatokat és önálló munkavégzést igénylő tevékenységeket tud elvégezni. Munkáját vállalkozóként, vagy a vállalkozó alkalmazottjaként végzi.

Az erdőben előforduló, a fakitermelési munkákkal érintett leggyakoribb fa- és cserjefajokat felismeri,

képzés OKJ száma	képzés megnevezése	OKJ-képzésre jogosultak száma (6. táblázat)				
		felnyitóképző intézmények, szervezetek	ITM fenntartású szakképzési centrumok	Agrárszak-képzési Centrumok	egyéb oktatási intézmények	egyetemek
tanfolyamok szervezésére és vizsgáztatására jogosult intézmények, szervezetek száma:		119	25	7	3	5
21-623-01	Erdőművelő	40	9	5	1	1
21-623-02	Motorfűrészekelző	91	21	5	4	3
31-623-01	Fakitermelő	80	9	5	4	1
34-623-01	Erdészeti szakmunkás	28	–	5	2	–
35-623-01	Lakott-területi fakitermelő	28	3	3	2	1
tanfolyamok szervezésére kiadott engedélyek száma összesen:		267	42	23	13	6

KEOR megnevezés	szakképzés sorszáma	szakképzés megnevezése	iskolai előképzettség	(7. táblázat) szakmai előképzettség
Erdőgazdálkodás	08213002	Fakitermelő	alapfokú iskolai végzettség	nem szükséges
Erdőgazdálkodás	08212001	Gallyazó-daraboló	alapfokú iskolai végzettség	nem szükséges

megkülönbözteti. A munkavégzés során önállóan végzi a fadöntéseket, valamint a fakitermelési műveleteket, a gallyazást, a választékolást, a darabolást, a felkészítést, a készletezést. A számbavételezésben közreműködőként vesz részt. Kezeli, szereli és karbantartja a motorfűrészeket, motoros adaptereket.

A *gallyazó-daraboló* szakképesítéssel rendelkező szakember az álla-

mi és a magánerdő-gazdaságoknál motorfűrésszel történő munkavégzési tevékenységekben alkalmazható. A szakképesítés birtokában a szakember a vágásterületen és munkapadon, rakodókon gallyazást, darabolást, felkészítési és készletezési munkákat képes elvégezni. A fakitermelő vállalkozások kiegészítő alkalmazottja, aki motorfűrészekkel, motoros adapterek kezelésével ké-

pes a vállalkozásokban közreműködni, szükség esetén motorfűrészes munkát végezni.

Az erdész-vadász végzettséggel rendelkezők iránti potenciális munkaerőpiaci keresletre az erdészeti ágazatban működő vállalkozások területi elhelyezkedéséből is következtethetünk.

A KSH tájékoztatási adatbázisa alapján 2019-ben a működő erdészeti vállalkozások, erdőgazdálkodással foglalkozó gazdálkodó szervezetek, valamint az adott megyében erdész-vadász képzésben tanulók száma a 4. diagram szerint alakult:

Összességében elmondható, hogy a szakképzés és felnyitóképzés megújítása elengedhetetlenné vált a gyors technológiai fejlődés és a munkaerőpiaci elvárások folyamatos változása miatt. A gazdasági növekedés csak akkor tartható fenn hosszú távon, ha a fejlesztések hatékonyságnövekedést eredményeznek, és ehhez elegendő számú, megfelelő kompetenciákkal rendelkező szakember áll a munkaerőpiac rendelkezésére. Ehhez a gazdaság mindenkorai igényeihez jobban alkalmazkodni képes szakképzésre és felnyitóképzésre van szükség.

Az új szakképzés iránya erdészet, vadgazdálkodás terén megteremtette a korszerű oktatás elméleti alapjait, kereteit. Országos szinten az erdész és hivatásos vadász életpálya továbbra is őrzi nimbuszát, mely a jelentkezők számán is érezhető. Ugyanakkor a fenntartók, centrumok, intézmények, képzőhelyek munkájának szervezett összefogása óriási kihívás.

A speciális, munkaerőpiac által igényelt ismereteket adó felnyitóképző tanfolyamok esetében megengedhető, sőt elvárt a széles képzési palettával rendelkező, helyi igényeket is kielégítő nagyobb létszámú képzőhelyek száma, de ugyanez az iskolai rendszerben oktatott, Szakmajegyzék szakmáinak esetében már nemkívánatos jelenség.

Tudatosan törekednünk kell arra, hogy a képzőhelyek ne aprózódjanak el, hanem az ország területét arányosan lefedve, a minőségi képzés igényeinek megfelelően mind a személyi, mind a tárgyi feltételek tekintetében maximálisan biztosítható a képzés tananyagában előírt ismeretek eredményes elsajátításának feltételeit.

Soós Beatrix

főosztályvezető,
Agrárszakképzési Főosztály
Agrárminisztérium